Redactiunea, Administratiunea și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ɖi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anu 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 165. Brașovŭ, Joi, 29 Iulie (10 Augustŭ) 1893.

Ce se se'ntêmple cu naționalitățile?

Brașovŭ, 28 Iulie st. v.

S'a încinsŭ o interesantă dispută între faimosulŭ Kosztenszky Geza și ɖiaristulŭ Dr. Iancso Benedek cu privire la cestiunea naționalitățilorŭ.

Celŭ din urmă, scriindŭ despre conferența română din Sibiiu, a criticatŭ, precum scimŭ, în „Egyetértés“, pe Kosztenszky pentru ideile, ce le desfășură în cunoscuta sa broșură politică, în care ɖice între altele: „La o parte cu minciuna conven„țională că noi nu voimŭ *sĕ despo„iămŭ popórele nemaghiare de naționa„litatea lorŭ! Negreșitŭ acésta o voimŭ „și acésta trebue sĕ-o voimŭ!*“

Asemenĭ idei, ɖise d-lŭ Jancso Benedek, nu numai că nu corespundŭ adevĕrului, dér dau nutremêntŭ agitațiunei dușmănóse în contra națiunei maghiare, ceea ce s'a vĕɖutŭ la conferența română. Aicĭ aŭ fostŭ esploatate în tóte variațiunile contra Maghiarilor cuvintele lui Kosztenszky și faptulŭ, că ministrulŭ de interne a esprimatŭ prin fișpanŭ mulțămirea și recunoscința sa pentru broșura politică a acestuia; și Românii cei mai moderațĭ în cugetarea lorŭ au creɖutŭ, că recunóscerea ministrului însémnă, că guvernulŭ și societatea maghiară au primitŭ frasele politice ale lui Kosztenszky de acsiomă a lorŭ. Dér, adause d-lŭ Jancso, conducĕtorii românĭ sciu prea bine, că Kosztenszky nu e vr'unŭ omŭ de însemnătate politică și că ministrulŭ de interne n'ar fi putută fi așa de naivŭ a sancționa cu recunoscința sa acea declarațiune a lui Kosztenszky, décă ar fi cetitŭ broșura lui.

Intr'adevĕrŭ, că ministrulŭ Hieronyimi declară acuma printr'unŭ comunicatŭ, ce l'amŭ publicatŭ într'unulŭ din numerii trecuțĭ ai fóiei nóstre, că n'a cetitŭ acea broșură și a mulțumitŭ numai simplu autorului, cum se mulțumesce la asemenĭ ocasiunĭ, pentru că i-a presentatŭ unŭ esemplarŭ alŭ broșurei sale.

Pe Kosztenszky însĕ, se vede, nu'lŭ preocupă atâtŭ întrebarea, décă d-lŭ Hieronymi subscrie orĭ nu „nenorocita sa frasă“, cum o numesce Dr. Jancso Benedek, ci'lŭ dóre, că acesta din urmă îlŭ ia peste piciorŭ și îi denégă orĭ ce însemnătate ca omŭ politicŭ între Maghiarĭ. De aceea se silesce a'șĭ justifica vederile sale politice într'o scrisóre, ce-o publică în „Egyetértés“ dela 1 Augustŭ a. c.

Vomŭ comunica cetitorilorŭ noștri și cuprinsulŭ acestei scrisorĭ fórte carasteristice, la care rĕspunde d-lŭ Jancso Benedek printr'unŭ nou articulŭ adresatŭ ɖiarului „Egyetértés“ și reprodusŭ de noi mai josŭ.

Deocamdată ne mărginimŭ a constata, că Kosztenszky pentru a'șĭ apĕra vederile sale politice se provócă la faptulŭ, că *aceste vederĭ suntŭ aɖĭ lățite în cercurile cele mai estinse maghiare* și că prin urmare chiar greșite și necorecte sĕ fiă, nu se póte trece așa de ușorŭ peste ele, nu potŭ fi respinse cu atâta necruțare și lipsă de considerațiune personală, cum o face d-lŭ Jancso în „Egyetértés“.

Rĕspunsulŭ lui Dr. Jancso Benedek la scrisórea de mai susŭ, n'atinge cestiunea, întru câtŭ vederĭ ca ale lui Kosztenszky suntŭ aɖĭ lățite între Maghiarĭ, ci face numai unele constatărĭ și afirmărĭ, carĭ au de scopŭ a rĕsturna teoria desnaționalisării.

Disputa se învêrtesce împrejurulŭ întrebării, décă póte esista orĭ nu statulŭ ungarŭ, *ca statŭ unitarŭ naționalŭ*, fără ca popórele nemaghire sĕ fiă despoiate de naționalitatea lorŭ?

Kosztenszky ɖice: statŭ naționalŭ unitarŭ maghiarŭ nu póte fi décă vorŭ esista într'însulŭ naționalitățĭ ca individualitățĭ deosebite naționale, ergo trebuescŭ nimicite naționalitățile.

Iancso rĕspunde: Póte fi statŭ unitarŭ naționalŭ maghiarŭ și fără a nimicì naționalitățile nemaghiare, e vorba numai sĕ se găséscă unŭ *modus vivendi* între ele și statulŭ maghiarŭ.

Kosztenszky ɖice: Toțĭ Nemaghiarii trebue sĕ se facă Ungurĭ!

Jancso rĕspunde: Nu trebue sĕ se facă Ungurĭ, ci numai sĕ'nvețe ungaresce!

Unulŭ vrea sĕ creeze statulŭ unitarŭ naționalŭ prin forță, celaltŭ prin „supremația morală a culturei maghiare.“

Disputa e interesantă și de mare însĕmnătate actuală, de aceea voimŭ a analisa într'unŭ viitorŭ articulŭ părerile amêndurora.

Vocĭ asupra conferenței.

Sub titlulŭ „Conferența română din Sibiiu“ fóia germană din München „Algemeine Zeitung“ scrie între altele:

Ce privesce desbaterile și hotărîrile conferenței romàne, se observă în foile maghiare cele mai grosolane minciunĭ în aprecierea lorŭ. Unii susțină, că au învinsŭ „moderații“, alții ɖicŭ, că „ultraiștii“ au rĕmasŭ învingĕtorĭ. De faptŭ însĕ lucrulŭ stă așa, că în desbaterile comisiunei de 40 au fostŭ, ce-i dreptŭ, discusiunĭ agitate și schimbărĭ de idei, dér nu era vorba aicĭ de fondulŭ atitudinei poporului românŭ, ci de cestiunĭ de formă și esecutivă. Insé-șĭ desbaterile s'au sfîrșitŭ cu deplină înțelegere, ceea ce *cumpănesce fórte multŭ*; căcĭ în consecuență Românii din Ungaria rĕmânŭ pe lângă politica lorŭ de pasivitate. Decĭ aprópe trei milióne de cetățenĭ se consideră în propria lorŭ țéră de amenințațĭ și păgubițĭ în cele mei marĭ interese de viață și refusă aprobarea legilorŭ și instituțiunilorŭ esistente. Acéstă atitudine a Românilorŭ póte fi regretată, ba chiar și condamnată (???), dér nicĭ decâtŭ nu póte fi ignorată, ci dinpotrivă, *trebue sĕ se țină sémă de ea.* Mĕsurĭ represive, amenințărĭ, prigonirĭ judecătorescĭ, condamnărĭ, temniță, confiscărĭ etc. în locŭ de de-ajuta, mai multŭ agravéză rĕulŭ.

Noi credemŭ, că din punctŭ de vedere alŭ țĕrii, situațiunea după conferență a devenitŭ *și mai seriósă.* Escepțiune făcêndŭ dela asistența pasivă a numĕroșilorŭ óspețĭ politicĭ și nepoliticĭ din România, este mai pe susŭ de tóte importantŭ, că solidaritatea de multŭ dorită a tuturorŭ Nemaghiarilorŭ, a întratŭ în primulŭ stadiu alŭ realisării. Participarea representanțilorŭ slovacĭ și aprobările sosite dela Croațĭ și Sêrbĭ merită tótă atențiunea, și pentru unŭ omŭ politicŭ ele suntŭ unŭ advertismentŭ destulŭ de clarŭ...

Nu scimŭ ce politică va observa în viitorŭ guvernulŭ din Pesta față cu naționalitățile nemaghiare. Sistemulŭ de până acuma s'a doveditŭ rĕŭ, ér' continuarea acestui sistemŭ nu póte decâtŭ sĕ sporéscă rĕulŭ și sĕ provóce pericole seriόse.... Statulŭ ungarŭ trebue sĕ considere de unŭ interesŭ vitalŭ alŭ sĕu, ca naționalitățile nu numai sĕ fiă scutite în cultura lorŭ spirituală și materială, ci sĕ priméscă chiarŭ ajutorŭ positivŭ în aspirațiunile lorŭ culturale din partea statului și a guvernului din mijlócele publice. *Bunăvoință* și *dreptate*! Altfelŭ de mijlóce nu potŭ aduce o schimbare și o delaturare a primejdiilorŭ, ce se ivescŭ, căcĭ — șovinismulŭ prigonitorŭ, e celŭ mai mare dușmanŭ alŭ statului maghiarŭ!

„La cestiunea de naționalitate“.

Sub titlulŭ acesta d-nulŭ Dr. *Jancso Benedek* publică în „*Egyetértes*“ dela 7 Augustŭ unŭ articulŭ polemicŭ, dreptŭ rĕspunsŭ lui Geza Kosz-

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS.“

(2)

Unŭ visŭ scurtŭ.

— Novelă —

(Fine.)

Era o séră frigurósă de Februarie.

Fulgĭ mĕrunțĭ de nea suflațĭ de vêntŭ se sbăteau de feréstra odăii mele. Pe stradă era liniște și numai din când în când se mai auɖia huruitulŭ vre-unei trăsurĭ întârɖiate. Eram indispusŭ .... Tótă ɖiua mĕ duruse capulŭ ..... Câțĭ-va tăciunĭ în sobă nu mai erau în stare sĕ o mai țînă caldă. Mĕ cuprinse frigulŭ ..... Mĕ sculai, luai mantaua în spate și începui sĕ mĕsurŭ odaia cu pașĭ marĭ.... Așĭ fi vrutŭ sĕ fumezŭ, dér cu tóte că scormonii tóte buzunarele, nu aflai tutunŭ.... Nĕcăjitŭ îmĭ continuai mersulŭ meu regulatŭ... E liniște, numai ferestrele, slăbite de bĕtrânețe, zîrnăiau suflate de vêntŭ..... Césulŭ de părete bătù cadențatŭ de nouĕ orĭ cu limba lui de metalŭ.... Stĕtui pe locŭ.... Scosei césulŭ meu de buzunarŭ, mĕ uitai la elŭ lungŭ, lungŭ și nu pricepui nimicŭ.... Mĕ apropiai de masă ca sĕ-lŭ privescŭ la lumină.... „A, nu umblă, sciamŭ“, bolborosii eu, îlŭ dusei la ureche și îlŭ băgai în buzunarŭ..... Imĭ reluai pășirea mea monotonă dela ușă până la masa de scrisŭ.... Ceva sclipesce pe unŭ dulapŭ.... Ce sĕ fiă óre?...... Mĕ apropiai.... Era fluerulŭ de osŭ, amiculŭ meu din copilăriă.... Când îlŭ zării, am surîsŭ fără voiă și îlŭ luai josŭ.... Era plinŭ de colbŭ. Scotŭ batista din buzunarŭ, o bagŭ ér la locŭ și ștergŭ fluerulŭ de căptușéla mantalei.... Incepui sĕ cântŭ.... Sunetele îmĭ gâdileau plăcutŭ urechea, ér jalea baciului așa începuiu sĕ o doinescŭ de duiosŭ, încâtŭ mĕ năpădiră lacrimile. Totŭ mai multŭ, totŭ mai multŭ mĕ cufundai în cântecŭ, ér sufletulŭ meu, contopitŭ cu minunatele acordurĭ, îmĭ sbura departe departe prin munții idilicĭ, între carĭ mĕ născusem. La sfêrșitŭ, obositŭ de atâta suflare, lăsai sunetele totŭ mai încetŭ, totŭ mai încetŭ, până ce ele se perdură într'unŭ pianissimo lungŭ și linŭ, care se asemĕna cu unŭ suspinŭ jalnicŭ și prelungŭ....

— „Bravo“, auɖii de-odată la spatele mele o voce tunătóre.

Mĕ întorsei. In pragulŭ ușei stetea.... Lazărŭ Danŭ.

Elŭ intrase pe când eu eram cu totulŭ cufundatŭ în cântare și rĕmase înmărmuritŭ cu mâna pe cleanță.

— „Tu aicĭ?“ îlŭ întrebai eu miratŭ, scăpându mĭ fluerulŭ din mână.

— „E idilică într'adevĕrŭ viéța ta de profesorŭ, de care atâtŭ visai. Nicĭ chiar frigulŭ, care stă sĕ-mĭ degere totŭ corpulŭ, n'are nicĭ o înrîurire asupra ta. Afurisitulŭ cela de fluerŭ m'a înduioșatŭ și astă-dată până'n adênculŭ sufletului,“ ɖise elŭ închiɖêndŭ ușa.

— „Lazărŭ....“ voii eu sĕ întrebŭ.

— „Nu mĕ întreba cum de-am venitŭ la tine, țĭ-oiu spune mai târɖiu, sciu că mĕ ierțĭ, nu-i așa? Eu am fostŭ de vină când ne-amŭ certatŭ; dér nicĭ tu n'aveai totŭ dreptulŭ. Dă-mĭ mâna!“

Fără nicĭ unŭ cuvêntŭ îi întinseiu mâna. Elŭ mĭ-o strînse cu intimitate în drépta lui. Unŭ fiorŭ de spaimă mĕ cuprinse atuncĭ și cu iuțéla vêntului mĭ-o retrăsei.

— „Ce-i?“ mĕ întrebà elŭ îngălbinindŭ. „Nu vréi, nu iubescĭ pe amiculŭ tĕu?“

— „Da“, îngânai eu, „ba da, te iubescŭ, dér mâna....“

— „A, afurisitulŭ de degetŭ“, mĕ întrerupse elŭ uitându-se la inelarŭ, care era de jumĕtate tăiatŭ, „lasă că îțĭ spunŭ eu totŭ, dér ne-amŭ împăcatŭ, nu-i așa?“ și ne mai așteptândŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ, mĕ sărutà.

— „Șeɖĭ și spune-mĭ, pentru Dumneɖeu, cum ai venitŭ aicĭ? Dér desbracă-țĭ hainele, căcĭ ești udŭ până la piele!“

Fără voiă unŭ suspinŭ de durere mi-se streurà pe buze, când îlŭ privii acum la lumină.

Cum se schimbase!

Nu mai era elŭ rumenulŭ și frumosulŭ Lazărŭ de odinióră, ci par' că era chipulŭ lui vĕɖutŭ într'o oglindă concavă, care are defectulŭ de a arĕta tóte lucrurile într'o lumină palidă.

Fața 'i se lungise, umerii obrazului îi erau eșițĭ, gura îi era mai mare și sbârcită la marginĭ, mustețele și barba nefiindu-i de multŭ rase, crescură ca nisce țepe, dându-i astfelŭ unŭ aspectŭ de miseriă; pelița lui era pălită și lucitóre și numai ochii lui albaștri cufundațĭ sub fruntea lui cea lată, numai ei șĭ-au mai păstratŭ luciulŭ lorŭ de odinióră

Elŭ mĕ ascultà, și desbrăcându-șĭ hainele se așeɖà în patulŭ meu, pe care îlŭ așternui îngrabă. Apoi rupsei o ladă veche de lemnŭ și ațîțai cu ea foculŭ, care de abia îșĭ mai arĕta ochii lui roși, și luându-mĭ pălăria plecai sĕ iau céiu și țigărĭ dela crîșma de peste drumŭ, care — îmĭ dedea și pe datoriă.

Când mĕ întorseiu, amiculŭ meu stetea tăcutŭ sub plapomă, ér flacările cuprinɖênŭ repede scândurile uscate, începură sĕ rĕspândéscă o căldură plăcută și moleșitóre.